

Örgütsel Metafor Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Örgütsel Metafor Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28274>

Özet

Örgütsel Metafor Ölçeği, S. Yılmaz tarafından 2011 yılında hazırlanan yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin çalıştıkları kurumu nasıl algıladıkları, temel örgütsel metaforlar (Organizational Metaphors) çerçevesinde degerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle eğitim kurumlarının kültürel, yapısal ve politik boyutlarının çalışmalarından hangi metaforik lensle görüldüğünü saptamak üzere tasarlanmıştır. Bu araç, eğitim yönetimi araştırmalarında örgütsel kültür ve algı çalışmalarına önemli bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Metafor, Organizasyon Algısı, Ölçek Geliştirme, Eğitim Yönetimi, İlköğretim, Yılmaz.

Yazarlar

Seda Yılmaz

Amaç

Örgütsel Metafor Ölçeği'nin temel amacı, eğitim kurumlarında görevli personelin (yöneticiler ve öğretmenler) çalıştıkları kuruma yönelik sahip oldukları baskın örgütsel algıları ve bu algıların dayandığı metaforik çerçeveleri belirlemektir. Bu, kurum içerisindeki iletişim, motivasyon ve çatışma dinamiklerini anlamak için kritik bir adımdır.

Ölçek, katılımcıların örgütünü bir makine, bir organizma, bir aile veya bir siyasi sistem gibi farklı metaforlarla ilişkilendirme eğilimlerini ölçerek, örgütsel kültürün derinlemesine analiz edilmesine olanak tanır. Elde edilen veriler, okul yönetimlerinin stratejik planlama ve personel geliştirme süreçlerinde kullanılabileceği değerli içgörüler sağlar.

Yapı (Kavramsal Çerçeve)

Ölçek, genellikle Gareth Morgan'ın çalışmalarına dayanan ve örgütleri anlamlandırmak için kullanılan temel metaforlar kuramına dayanmaktadır. Bu teorik çerçeve, örgütlerin tek boyutlu varlıklar yerine, karmaşık ve çok yönlü yapılar olduğunu vurgular. Ölçek, bireylerin örgütleri nasıl sembolize ettiklerini, dolayısıyla örgüt hakkındaki örtük inançları ve degerlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir araçtır.

Ölçülen temel yapı, bireylerin örgüte yüklediği anlamdır. Bu anlamlandırma, genellikle şu gibi ana metaforik boyutlarda gruplandırılır: **Mekanik Yapı** (verimlilik, rutin), **Organizma** (büyüme, adaptasyon), **Politik Sistem** (güç, çekişme) veya **Kültür** (değerler, normlar). Ölçek, bu

farklı algı türlerinin yoğunluğunu nicel olarak belirlemeyi hedefler.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmalarına dair spesifik bilgiler kaynakta açıkça belirtilmemiştir (Geçerlik: -). Ancak, bir geliştirme çalması olduysa göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. Ölçeğin geçerliliğinin sağlanması için tipik olarak aşağıdaki adımların izlendiği varsayılmaktadır:

Kapsam Geçerliliği: Maddelerin, örgütsel metafor kavramının tüm boyutlarını temsil edip etmediği uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik olarak belirlenen faktör yapısına doğrularla doğrulamada kontrol etmek amacıyla Faktör Analizi (Açıklayıcı ve/veya Doğrularla) kullanıldığı varsayılmaktadır.

Ölçek geliştirme sürecinde, kavramsal çerçevenin geçerlik açısından güçlü bir temel oluşturması, ölçülen yapıların teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizlerine dair kesin veriler kaynakta yer almamaktadır (Güvenirlilik: -). Geliştirme çalmalarında güvenilirliğin gösterilmesi için en yaygın kullanılan yöntemler şunlardır:

Çıkarılabilirlik Analizi: Ölçeğin alt boyutlarının her birinde yer alan maddelerin birbirleriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğinin belirlenmesi.

Ölçeğin, uygulandığı popülasyon olan ilköğretim personeli arasında tutarlı ve güvenilir ölçümler sağladığı varsayılmaktadır. Ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olması, elde edilen sonuçların istikrarlı ve tekrarlanabilir olduğunu anlamına gelir.

Faktör Analizi

Örgütsel Metafor Ölçeği'nin geliştirme sürecinde, yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi yönteminin kullanıldığı büyük olasılıkla kabul edilmektedir. Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi temel örgütsel metafor boyutlarını temsil ettiğini ortaya çıkarmıştır.

Tipik olarak, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ölçeğin kaç faktörden oluştuğu ve maddelerin bu faktörlere dağılımı belirlenmiştir. Bu faktörler, Morgan'ın önerdiği Makine, Organizma, Kültür vb. gibi farklı örgütsel metaforları temsil eden alt boyutlar olarak adlandırılmıştır. Doğrularla Faktör Analizi (DFA) ise bu yapısal modelin veri ile ne kadar uyumlu olduğunu test etmek için

kullanılmı olabilir.

Araç Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiştir (-). Ancak, örgütsel algı ölçekleri genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme kullanır (Örn: Kesinlikle Katılmıyorum - Kesinlikle Katılmıyorum).

Language Available: Türkçe

Population Group: İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenleri.

Age Group: Yetişkin (Çalışan personel).

Population Details: Kastamonu ili örneği kapsamında çalışan ilköğretim personeli üzerinde uygulanmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Katılımcılar, çalıştıkları kuruma yönelik algılarını yansıtıcı ifadelerle ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Organizational Metaphor Scale, Güvenirlilik, Okul Yöneticisi, Öğretmen Algısı, Örgütsel Metafor, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: sedayilmaz20@hotmail.com

Correspondence Address: Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez çalışması için yapıldığı kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2011 (Yüksek lisans tezinin tamamlanma yılı).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım veya yaygın dağıtım hakkında spesifik bir bilgi bulunmamaktadır. Akademik tez çalışması kapsamında geliştirildiği için, kullanım izinleri için yazarla (Seda Yılmaz) veya tez merkezine (YÖK Ulusal Tez Merkezi) başvurulması

gerekmektedir.

Ölçek materyallerine ait orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: orgutsel-metafor-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Yılmaz, S. (2011). *İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin çalışmaları kuruma yönelik örgütsel metafor algıları (Kastamonu ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

Tez, [YÖK Ulusal Tez Merkezi](http://yok.gov.tr) üzerinden erişime açılmıştır.

Örgütsel Metafor Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle maddeler listelenememektedir. Ölçeğin tam içeriğine ulaşmak için referans gösterilen yüksek lisans tezinin incelenmesi gerekmektedir.